

בטחון שבועי

אור חדש על מתיקות דרך "ויגבה לבו בדרכי השם" במשנת נובהרדוק.

מהגה"צ רבי יהודה מאנדל שליט"א משה"ת לייקווד יצ"ו

הערה: בכל גליון יש עצות טובות ומועילות, או שורות שהיית רוצה לזכור. כדאי מאוד לעיין אותם, או לרשום אותם בפנקס מיוחד. ועל זה נאמר: אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ. (ויכידוע מהרמב"ן).

שמיני - שנה ב' גליון 18

לע"נ מרת חוה בת ר' פינחס ע"ה ולזכות ר' מ.ב.א. שיחי'

הגדלות של הקטנות

קח לך עגל

ביום הראשון שאהרן הכהן עבד, נצטוו להביא עגל – ופרש"י "להודיע שמכפר לו הקב"ה, ע"י עגל זה, על מעשה העגל שעשה", ע"כ. עוד כתב רש"י על הפסוק – קרב אל המזבח. שהיה אהרן בוש וירא לגשת, אמר לו משה, למה אתה בוש, לכך נבחרת! ע"כ.

והרמב"ן שם הרחיב, שחטא העגל היה החטא היחיד של אהרן, ולכם קיים בו וחסאתי נגדי תמיד, ועי"ז היה רואה את המזבח בתבנית שור, והיה מתיירא ממנו. והיה נדמה לו כאילו צורת העגל שם מעכב כפרותיו. ואמר לו משה לא תירא ממה שאתה מתיירא, הגס דעתך ובא קרב אליו וכו' **הגס דעתך, שלא יהיה שפל רוח כל כך, שכבר רצה אלוקים את מעשיו. כו' צריך אתה ליתן לתוך פיו של שטן, שמא ישטינך בביאתך למקדש. עכ"ל.**

[יש כאן נקודה שמראה לנו את דרך האמת של התורה. בדתות של הגויים, להבדיל, "מעריצים" את המנהיגים שלהם באופן שחייבים להכחיש כל חטא שרק יעשו המנהיגים האלה. כיון שכל ההערצה בנויה על שקר. אבל בתורה, ביום שמחנכים את אהרן הכהן, מציינים את חטאו ושצריך להתכפר!]

אבל בעיקר מה שנוגע אלינו, זה שיהודי אסור לו להבהל מפילות - "אם נפלת קמתי", שבע יפול צדיק וקם. ואדרבה זהו כל הגדלות של הצדיק שעל אף הנפילות – אינו מתייאש, וזהו עיקר הבטחון ועיקר השכר. והקושי בדור האחרון שלנו הוא רק כדי להגדיל כל חלק קטן ממעשינו שאם אין אנו מתייאשים ועוזבים משמרתינו, אלא מתחזקים להמשיך – זה בשמים הרבה יותר ממה שבא לצדיק בלי מאמץ!

סיפור. רבי שמואל מאקרוב זצ"ל היה תלמיד של החוזה מלובלין. הוא היה עני מרוד, וגם בעל בטחון גדול. הוא הקפיד כל ימיו לא לבקש מאחרים שום עזרה או מתנה. הוא הבין שהשי"ת יכול לגרום לאחרים לפרנסו, מבלי שהוא יבקש. באמת החוזה אמר לעשיר אחד מתלמידיו, שילך ויפרנס את ר'

רבינו הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

ע"פ דברי הרב שליט"א

רבינו היה מגדולי בעלי הבטחון בדורינו, כמו שראינו כל כך הרבה דברים שהבטיח, ונתקיימו. איך זכה לכך? התשובה: על ידי דבקותו המוחלטת בתוה"ק כל ימי חייו, הוא לא ראה את העולם כמו שאנחנו רואים, הוא ראה בעולם רק תורה. הוא לא חיפש שום דבר אחר בחייו, ואפילו לא מצא ענין לדעת שום דבר אחר – אפילו את השמות של הרחובות שהלך בהם מידי יום, הוא לא ידע. כי הוא היה חדור כל כך באמונה תמימה ופשוטה שכל העוה"ז הוא עולם עובר "ואין דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים אלא ידיעת צור העולם" (לשון הרמב"ם סוף פ"ו מהלכות מזוזה). כל מה שראה, ראה רק את התורה ששייך לאותו דבר – כמו שידוע מאוד. לא היה לו זמן ולא ראש ולא ענין, לחשוב על שום דבר גשמי אלא אך ורק בנוגע ללימוד התורה ולקיומה. **אפילו כבוד לא השפיע עליו כלום!** [לא היה לו שום בוש לברר איזה נקודות בתורה אצל אברך (!) שכתב ספר על הענין שרצה לברר, ואף לא קרא את האברך אליו, אלא הלך אל האברך – כקטן אל הגדול!] הוא שמח עם השי"ת והתורה, וזולת זה לא היה צריך בעולם כלום!!!

וממילא כל מאמר חז"ל אצלו היה אמת יותר מכל דברי חכמי העולם – כי להם אין שום ידיעת אמת, ורק התוה"ק הוא יסוד העולם, אסתכל באורייתא וברא עלמא. ובכך כשהרגיש שבזכות לימוד איזה מסכת או קיום איזה מצוה, או אפילו מלגדל זקן ולהוציא הפיאות לפני האוזן (ועי' בזה בארחות יושר בסוף ערך "הדרת פנים") זה זכות להצלחה או לרפואה, ואף נגד דעת הרופאים, ונגד צילומים (x-rays) ובדיקות וכו' וכו'. הוא ידע שדבר השי"ת יקום לעולם כמו שאנחנו יודעים מה השעה!!! וכל מה שיעץ היה מתוך מחשבה על איזה מאמר חז"ל או גמ' וכו' [כגון – 'תעשה הבדלה

שמואל בכל צרכי החג ממש. בליל הסדר הראשון, ר' שמואל היה בשמחה ורוממות, על שזכה לבטוח בהשם בדרגא גבוהה, ולא ישן כל הלילה בליל הסדר השני, הוא שכב קצת לפני הסדר כדי לנוח, ובסוף נרדם עד שהיה כמעט חצות הלילה. הוא היה צריך "לחטוף את המצה" וכל ליל הסדר במהירות עצומה. הוא היה שבור מאוד.

אבל כשהוא הגיע לרבו, החוזה מלובלין זצוק"ל, הוא אמר לו **שבשמים הסדר השני היה גדול הרבה יותר מהראשון!** והטעם משום שעשאו עם לב נשבר – שזהו מאמץ לעשות המצות מתוך קושי ונסיון!

שקר החן והבל היופי

בגמ' סנהדרין כ' ע"א, ד"א, שקר החן – זה דורו של משה ויהושע, והבל היופי – זה דורו של חזקיה, יראת ד' היא תהלהל – זה דורו של רבי יהודה ברבי אילעאי. אמרו עליו על רבי יהודה ברבי אילעאי שהיו ששה תלמידים מתכסים בטלית אחת, ועוסקין בתורה. ע"כ.

אמר על זה הסבא מסלבודקא זצ"ל, שכמו שדורו של ר' יהודה ברבי אילעאי, שעסקם בתורה היה ע"י מאמץ מיוחד ועניות, נחשבו בשמים יראי השם, יותר מדור דיעה – דורו של משה! כך אנו צריכים לדעת מעלת הדור האחרון שלנו, שאם אנו משתדלים לעבוד את השם, ולעסוק בתורה, מתוך מדרגתינו הנמוכה והקטנה, **זה חשוב בשמים לאין ערוך, מכל הזורות שעברו** – על אף גדלות נפשם, כיון שקטנות המוחין שלנו מקשה עלינו, ומחייב אותנו להתאמץ בעבודת השי"ת!

יידם אהרן

יידם – מלשון דומם – כאבן שאין לו שום הרגש. שני בניו, נדב ואביהוא, היו גדולי הדור הבא, ואיך הגיע אהרן להיות כאבן בלי להצטער? אבל אדם שהוא שרוי לגמרי בתוך "שער הבטחון" כל ימי חייו, עד שנכנס עמוק ללבו הענין של, **כל מה דעביד רחמנא לטב עביד**, מגיע לכזה שמחה מיוחדת, עד שאינו מסוגל להרגיש צער וכעס. בודאי יש לו ההרגשים של חיים ורחמים כלפי אחרים, אבל בחייו הפרטים הוא חי מעל כל הצער והקושי שלו, ואינו מגיע ללבו כלל!

אותו אהרן ששמח בלבו בגדולת אחיו, היה לו גם את הגבורה והכח ל – **יידם אהרן, זהו חיי הגן עדן של בעל בטחון האמיתי – שאינו נעצב על ידי קשייו!**

התפקיד שלנו: ללכת בעקבות אהרן הכהן, ולגדול בבטחון יותר ויותר. על ידי קביעות יומית לכמה שנים, ללמוד קצת שער הבטחון, ובעזרת השי"ת, כך נזכה לגדלות הנפש!

על היין (גמ' שבועות י"ח ע"ב) וכו' וכו'.

כשחז"ל אומרים שת"ח יש לו כח, אז אצלו זהו המציאות, ולכן כיון שהחזו"א זצ"ל אמר שלא יהיה הפצצות בבני ברק, אז זהו המציאות, והוא מבטיח לכולם ב%100 שלא ידאגו משום דבר. **בודאי גם צדקתו וגדלותו עמדו מאחורי כל הבטחותיו. אבל בעיקר, בטחונו בהשי"ת ובדברי חז"ל באופן מוחלט ו"בטוח"!** זהו בטחון אמיתי!! בלי שום הרהורים וצדדים.

וז"ל רבינו בארחות יושר בערך "הפך בה והפך בה"... והעוסק ושקוע בתורה, א"צ לשום חכמה אחרת, שהכל יכול לדעת מן התורה... ובסוף הענין ז"ל: וכה"ג מתמצא לרוב בחז"ל, שכל דבר ידעו מן התורה. וכן בחכמי כל דור ודור הוכיחו כל דבר מן התורה. **וכל העוסק בתורה לשמה, הקב"ה עוזרו למצוא כל דבר בתורה**, ועצת ה' היא תקום, עצה שיש בה דבר ה' היא תקום לעולם עכ"ל.

ושם בערך "השגחה", כ' בסוף הענין ז"ל ושמעתי מגיסי הגה"צ ר' שאול ברזם זצ"ל שאמר – שמרן החזו"א אמר לו שעד הדור האחרון היו רואים כולם השגחה על גדולי ישראל וכו' (ע"ש שתי דוגמאות – על הגאון ר' אלעזר משה מפניסק זצ"ל, ועל הגדול ממינסק) רק בדור האחרון ממש בטל זה, כנראה להגדיל הנסיון בעקבתא דמשיחא, **ואעפ"כ מי שרוצה לראות רואה גם היום**, וסיפר (החזו"א) על עצמו וכו'. ע"כ מה שסיפר לי הגר"ש ז"ל בשם מרן זצ"ל. וכהנה יש מעשיות לרוב על גדולי ישראל, עדויות נאמנות שא"א להכחישן, **והרוצה לראות רואה עכלה"ט.** (וע"ע שם ערך "רוח הקודש" מש"כ הרבה אופנים של רוח"ק, והכל נתקיים אצלו ז"ל!)

וע"י שאנו נשגן מאמרי חז"ל* בניגון ובנחת פעם אחר פעם אחר פעם, נזכה גם אנו להאמין בדברי חז"ל – ושדברי חז"ל שיועילו לנו לתורה ועבודת ד', ותיקון המידות, יהיו מציאות פשוטה ואמיתית בחיינו! ויה"ר שזכות רבינו הגדול יעמוד לנו ולכל ישראל לגאולה שלימה ברחמים גדולים במהרה בימינו אמן.

*[כמה דוגמאות של דחז"ל שיחזקו אותנו: לפום צערא אגרא, בשבילי נברא העולם, ות"ת כנגד כולם, פעם אחת בצער ממאה פעמים שלא בצער, הכבוד הבל הבלים, אם אין אני לי מי לי, ובך (!) בחר ד' להיות לו לעם סגולה (דברים ז' ו', וי"ד-ב' כי הם חיינו ואורך ימינו. וכו' וכו').]

אהרן לא נתן להרגשיו להתגבר על שכלו, שידוע שגם זו לטובה. ויש לפרש שלכן נטל שכרו שנתייחד אליו הדיבור בפרשת שתויי יין, שזהו מדה כנגד מדה, שכיון שזכה להגביר שכלו על לבו, ולכבוש את ההרגשים הטבעיים. שהבטחון רק תחזקה ותעודדהו! אדם כזה זכה גם לפרשת שתויי יין, שענינו ג"כ לא לשנות יין ולאבד השכל היקר כ"כ! ולכן כל פעם שנפגשים עם מצב קשה, הגיע הזמן לשנן עוד פעם את החובות הלבבות! ושהכל לטובה! וכמה שיותר משננים דבר זה, מגיעים עי"ז, ל-והשבות אל לבבך!

סימני הבהמות הטהורות

הגר"א (בביאור אגדות סבי דבי אתונא – והובא באבן שלימה פ"ג אות ב') מפרש שהסימנים מלמדים על מדות טובות, מעלה גרה בבהמה, זהו רמז לענין הסתפקות ושמח בחלקו. ואם אנחנו אוכלים רק בהמות שיש בהם מדות טובות, גם אנחנו נקבל בתוכינו מדות טובות. והגר"א ממשיך שעיקר ההסתפקות בא ע"י אמונה ובטחון, ושזה מונע ג"כ שנאת חינום והרבה גופי עבירה ויסודי הדת. רואים כאן חשיבות מדת הבטחון וכמה שוה להשקיע כוחות לקנותה.

מפריס פרסה

יתכן שזה מרמז על יד פתוחה – בצדקה לעניים, ובחסד לאחרים. ולפי"ז יש כאן רמז חשוב מאוד. החזיר פורש טלפיו להראות שהוא טהור (רש"י) אבל באמת אינו מעלה גרה. להנ"ל שמעלה גרה זה ענין שמח בחלקו, יש לפרש שמי שאינו שמח בעצמו, גם אם הוא נותן צדקה, ועוזר לאחרים, אין כאן חסד אמיתי לשם שמים, אלא כל מטרת אדם זה, הוא רק להתגאות בחסדיו ובמעשיו, ורוצה שכולם יראו מה שעושה! בהמה כשירה היא זו ששמחה עם מה שיש לה ואינה צריכה להראות ולפרסם חסדיה!

והנה עשיו, שציד בפיו, ומרמה את אביו לומר שהוא צדיק, הוא נמשל לחזיר. הישמעאלים נמשלו לגמל. והגמל ג"כ מרמה, כי מלמעלה נראה שפרסותיו סדוקות, אבל מתחת הם מחוברות. וכן הישמעאלים ידועים שיכולים לעשות חסד ואח"כ להרוג אותו אדם שהיטיבו איתו קודם!

החיוך התמידי של הגמל והחזיר

הקב"ה ברא את פניהם בצורה של חיוך. הם מרמים את העולם על טהרתם וטוב לבם, והתורה מלמדת אותנו – לא להתפעל מחיצוניות! יש הרבה רשעים שמנהלים מדינות שלימות וכו', נראים כאוהבים בשעת הנאתן, אבל בסתר לבם הם רוצחים אכזריים!

זה יכול לחזק הרבה מאתנו. לפעמים אנחנו מכירים במאמצים שלנו לתורה ותפילה וכו'. אבל מבחוץ אין לנו חיצוניות שעושה רושם! אנחנו צריכים לכבד את האמת הפנימי ולא לחפש את החיצוני שהרבה פעמים אין בו שום פנימיות!

העבוד על שיפור החיוך שלך!

חיוך זהו מצוה גדולה מאוד וחסד לכל הסובבים אותך. רבי אברהם גרודזינסקי זצוק"ל, עבד מאוד על סבר פנים יפות וחיוך, בפרט בשנתיים שהיה בגטו קובנה במלחמה. אחד מבעלי מוסר הגדולים מלפני השואה, פעם נכנס ליישיבה באמריקה, החיוך שעל פניו היה כ"כ לבבי ואמיתי, עד שזה האיר ממש בכל הישיבה והכניס שמחה בלב כולם! כל התלמידים התפעלו.

הצדיק הזה גילה, שהוא עבר חיים קשים. אבל כל ימיו עבד לשפר את "החיוך המעושה" שהיה לו, עד

דרכיה דרכי נועם

התורה אוסרת בלאו – בל תשקצו – לאכול ולשתות דברים שנפשו של אדם סולדת מהם. וצ"ב כיון שבין כך הדברים מאוסים, למה הוצרכה התורה להזהיר עליהם בלאו?

ויש לומר שהתורה מלמדת אותנו כאן דרך חיים – "תתרחק מדברים בלתי נעימים!" האדם צריך להתעסק ולדבר רק על דברים טובים ונעימים.

רבי אביגדור מילר זצ"ל היה אומר שאין לאדם אפילו לבטאות בשפתיו – הרגשה לא נעימה – אלא תמיד לדבר על היופי של הבריאה של הקב"ה! והתורה הקדושה, כמה היא נעימה ויפה! האדם יכול לבחור, אם לדבר על הצד הטוב והיפה של העולם ושל חייו, או ח"ו להיפך, אפילו כשאתה חושב על העבירות והחסרונות שלך זהו בדרך כלל היצה"ר!

העולם הזה מלא בחשכות – שמקשה עלינו לראות את הטוב הנפלא שהשי"ת משפיע עלינו כסדר. וכמה שנתעקש לראות מבעד למסוה של החשך – רק את הטוב, כן נזכה כבר בעוה"ז – להיות בני עוה"ב. [לצערינו הטבע הוא שאוהבים דוקא לדבר על הדברים הרעים והנוראים – וכן העתונים מלאים מסיפורים כאלה, וזה חבל, כי זה מהפך את כל האדם להיות מר נפש במקום לחיות תמיד בשמחה עם השם!]

"סור מרע" שמעתי פעם מתלמיד מבראנוביץ, פירוש בפסוק זה: "תסור" מלראות ומלחשוב ומלדבר כל הנכלל ב"רע"!

בטחון בהשם בתוך הקושי הוא ההיפך הגמור של בל תשקצו!

שהתרגל לחייך חיוך פנימי ואמיתי שמקרין אור על כל הסביבה! הוא הוסיף ג"כ לעבוד על הודיה להשי"ת בקביעות כל יום – להודות על כל מה שקיבל מהשי"ת עד הנה כל ימיו! ועי"ז הגיע לשמחה יותר ויותר פנימית ואמיתית.

ואם אתה משתדל לחייך, ואינך מצליח, אל תצטער! הקב"ה משלם על הרצון והמאמצים, הרבה יותר ממי שבאמת מצליח. והטעם, כי מי שמצליח ויש לו סיפוק וכבוד על מה שעושה, כולם מכירים ורואים את השתדלותו והצלחתו, אבל היהודי שמשתדל ללא הצלחה, הרי נחשב אצל הקב"ה הרבה יותר כי: "האדם יראה לעיניו וד' יראה ללבב"!

החסידה והרחם, חסד – רצון ד'?

רש"י פי' שהחסידה עושה חסד עם חברותיה – גם הרחם זה לשון רחמים. ומ"מ העופות האלו טמאים. גם בפרשת עריות התורה כותבת "חסד הוא". מכאן אנחנו למדים שחסד אינו תמיד דבר רצוי. העיקר זה לעשות רצון השי"ת!! ואם אינו מתאים עם רצונו ית', אז גם חסד יכול להיות רע!

שמעתי מיהודי מפולין מלפני המלחמה: שהטעם שכל כך הרבה יהודים נהיו חפשיים אחרי השואה, הוא משום שכשהתחיל ההשכלה, החרדים חשבו שצריך להיות נחמדים אל המשכילים והחפשיים, ואילו היו עושים חומה של ברזל בין החרדים ובין המשכילים, היו מצילים הרבה נשמות קדושות! והרי עוד דוגמא של חסד שלא במקומו!

נובהרדוק

ה"בורסה" של נובהרדוק

* בסדר היום של נובהרדוק של פעם, היו לומדים מוסר לחצי שעה, ואח"כ הצטרף כל אחד לחברותא, וקראו לזה "בורסה" (stock exchange) – שדברו יחד על מצבם ב"עסקים" שלהם. וכל אחד עזר לשני לבדוק את מצבו. הם טיילו בתוך הבימה"ד זוגות זוגות ועבדו על עצמם ביחד באהבה! כל אחד היה מברר לעצמו איך יכול להתעלות בתורה או בהתמדה או לגמור עם כעס וכו' וכו'.

* רבינו גרשון זצ"ל היה פעם איש עסקים, ואמר שרואה שכמו בעסקים, אדם עלול לטעות ע"י רמאויות, כך גם ברוחניות, אדם יכול לטעות והיצה"ר יכול לרמותו.

חודש האביב
בניסן עם ישראל נהיה לעם
ובאותו התקופה בשנה הקב"ה
מחדש את העולם – הכל מתחיל
לצמוח מחדש וכו'. אבל העיקר
שתחדש את עצמך – התחלה
חדשה של צמיחה לגדלות.
והיסוד בזה לשנן לעצמך את
חשיבותך, וכוחותיך, ואז תדע
לאן אתה מסוגל להגיע!!

* יתכן שאדם נמשך אחר "כולם", וזה אינו טוב בשבילו. כגון בדרך לימוד וכו', אומרים בשם החפץ חיים שהקב"ה, יותר ממה שרוצה שנהיה "פרום", צדקות חיצוניות. הוא רוצה שנהיה חכמים! אם תחיה עם שכל, אז יהיה לך המון יראת שמים ושמחת חיים. אבל עם פרומקייט מגיעים לקרומקייט! (עקמומיות!).

* **עשה לך רב וקנה לך חבר.** בנובהרדוק עשו חברותות לתיקון המדות וכו"ל. וגם אמרו שכל אחד צריך שיהיה לו רב. יש הרבה ספיקות בעבודת השם שכל אחד צריך שיהיה לו רב שמכיר אותו ויכול להדריכו, כך הוא ניצול מנגיעות. כשיש לך רב יש לך גם יותר סייעתא דשמיא!

* רבינו גרשון זצ"ל מצד אחד היה נראה לפעמים כאילו פותח את עצמו לפני התלמידים, אבל באמת הוא היה "נסתר" גדול, ואף תלמידיו הגדולים ידעו שאינם מכירים אותו באמת. ואע"פ שהיה מעורב עם הבריות בצורה נפלאה, אע"כ הוא שמר לעצמו רשות היחיד עם הקב"ה **לבד!** הוא קיים והלכת בדרכיו, וכל חייו היו קדושים לדאוג להצלחת אחרים ברוחניות ובגשמיות!].

* אני מכיר ארבעה אברכים שספרו לי שנובהרדוק הפך להם את חיהם. א. שהיה כעסן גדול, ורבינו גרשון ליבמן זצ"ל עזר לו לשנתיים, והיום הוא כ"כ רגוע ורך עד שנראה שאין לו אפשרות לכעוס! איזה זכות! ב. ראש ישיבה חשוב שהיה ביישן גדול והשתנה אצל רבי גרשון. הוא מכיר להם טובה. היום הוא מגיד מישרים אהוב מאוד בקרית ספר. ג. הכרתי צדיק ז"ל שהיה לו בתחילה הרבה פחדים, והשתנה אצל רבינו גרשון מן הקצה אל הקצה. ד. מרביץ תורה מיוחד שבא מבית חפשי ורבינו החזיק אותו בכח בישיבה גם כשאביו חלה מאוד, כדי שלא יושפע לרעה.

* הנשק של נובהרדוק: פנקס ועט (א ביכל מיט א פעדער, דארף יעדער איינער – פנקס ועט צריך כל אחד!). בעיקר לרשום כל יום את הפעולות שעשו נגד רצונם. אני מכיר נובהרדוקער בן 90 שאמר לי שלפעמים כותב עד 50 פעולות כל יום! הוא מלא חיות. כשהולכים נגד הרצון א"א להזדקן! הוא מתמיד גדול ות"ח.

שמעו ותחי נפשכם! לשיעורי הרב - בקו השגחה פרטית בטלפון 02-3011300 ובקו ישיר 02-3011906

או בקול הלשון בטל' 1-4-93-03-9290709 לאנגלית 2, לאידיש 1, ללש"ק 4

להארות והערות והשתתפות בהפצה: 0504154557 להפצה בירושלים: 0583223498 לקבל במייל: A7171474@GMAIL.COM

FOR BITACHON WEEKLY IN ENGLISH – thenewbitachonweekly@gmail.com